Ч. 264. (763). Львів, четвер дня 22. падолиста 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В [illegible] [illegible]

[illegible] економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3). Виходить що дня [illegible] кромі понеділка.

[illegible] у Львові: [illegible] 24·— К, [illegible] 12·—, [illegible] 6·—, [illegible] 2·40.

В краю і державі: На рік 32·— К, півроку 16·—, чвертьроку 8·—, місяць 2·70.

За границею: В Німеччині, В Америці, В инших державах [illegible]

Що дїєть ся на Україні?

Через Стокгольм і Копенгаґу приходять від кількох днів із України найсуперечнійші вістки.

Позавчера подали ми донесене берлінської „Express Korrespondenz“ із 18-го падолиста, котре говорить, що Українська Центральна Рада проголосила независимість України.

Вчера принесло вже ц. к. телеграфічне кореспонденційне бюро депешу з Копенгаґи, що годить ся з попереднім приватним донесенем. Рівночасно одначе з тим ц. к. телеграфічне кореспонденційне бюро доносить передвчера зі Стокгольму, що провідник козаків Каледін заняв Київ та казав зглядити Українську Центральну Раду.

Ся депеша часово — що правда — випереджує останню вчерашну депешу кореспонденційного бюра про проголошене независимости України.

І се вказувало би, що вістка про вимордуване Української Центральної Ради була би неправдива. — З другого боку одначе не виключене, що копенгаґська депеша телеграфічного кореспонденційного бюра є лише спізненим повторенем попередної стокгольмської депеші, звісної з донесеня „Express Korrespondenz“. — В такім разі останною вісткою треба би уважати депешу про господарку Каледіна в Київі. — В кождім разі в Київі щось великого й рішаючого дїєть ся. Що саме стало ся, годі знати, коли не знаємо навіть, що дїєть ся в Петрограді та хто властиво в Петрограді володіє. Прямого получення з Київом не маємо — хиба через Петроград. Тому мусимо кілька днів пождати на вияснене.

Сказано, що на Україні дїєть ся щось великого й рішаючого. На се вказують донесеня російської преси з останних часів. Як вже ми доносили — скликано на день 29-го сего місяця сесію повної Української Центральної Ради, а предметом її нарад має бути предложене так званої Малої Ради в справі скликаня української конституанти.

Знов же на день 20-го сего місяця скликано до Київа всеукраїнський військовий зїзд, що має рішати про творене української національної армії.

Через Берно телеграфовано дня 16-го сего місяця до віденської преси, що Український Генеральний Секретаріят рішив в цілій Україні національну українську мілїцію під назвою „вільного козацтва“.

Все те донесеня, котрі вказують, що Україна готовить ся до рішаючого кроку в напрямі проголошеня своєї державної суверенности. — Ще яснійше потверджують нам се донесеня російської преси з початку сего місяця про бурливі дебати на Малій Раді в Київі з приводу квестії скликаня укр. конституанти.

Російські соціялісти революціонери, соціяльні демократи та жидівські бундисти виступили рішучо проти скликаня Українських Установчих Зборів, супроти чого українська більшість заявила ся за Українською суверенністю й скликанем конституанти. Наслідком сего була кріза в Раді й Генеральнім Секретаріяті. З Ради виступили кадети, а російські соціялісти революціонери відкликали свого заступника Зарубіна з Генерального Секретаріяту.

Разом з тим доносять російські ґазети, що петроградське тимчасове правительство рішило зачати проти президії Ради і проти Генерального Секретаріяту судове слідство за намір відорваня України від Росії.

З усего того видко, що вже від кількох тижнів відносини між Українцями й російськими централістами заострились й Українці приготовляли ся до рішаючого виступу. Не виключене а дуже правдоподібне, що користаючи з анархії в Росії, Українці проголосили свою самостійність. При першім повстаню большевиків проти Керенського, Україна заявилась за Керенським.

Від того часу відносини ті погіршили ся, бо петроградське тимчасове правительство відступило від первісної умови з Україною а приступило до централізму, чого яким висловом було би згадане зарядженє проти управи України. — Тому дуже можливо, що тим разом Україна ставула проти Керенського, а то тим більше, що большевики проголосили право всіх народів до самостійности. В такім одначе разі конфлікт між українським правительством і Каледіном — річ самозрозуміла. Тому не виключене й те, що Каледін, котрий стояв коло Харкова, здобув Київ і що укр. правительство вимордуване.

Все те — як сказано — можливо, одначе на вияснене треба пождати.

Коли би вісти з Київа потвердились в корисним для Української справи напрямі, то був би се кольосальний крок вперед до збудованя й угрунтованя української держави. Росія не скоро успокоїть ся, а Україна тим часом сконсолідувала би ся й укріпла як державна одиниця. Був би се справді величний примір національно державного будівництва, примір, що бив би в лице всі балачки наших „приятелів“ та наших „опікунів“ про „низрілість“ українського народу чи брак державних спосібностий у нього. Деяким иншим народам пхаєть ся готову державу в руки, а вони якось не годні чи не хочуть її збудувати. Українцям віяли всі можливі вітри в очі, а одначе вони вспіли в фактичній орґанізації своєї державности поступити о много дальше ніж инші всюди протеґовані народи. Коли би тепер наступило ще й проголошене повної самостійности української державности, то було-б се завершенем чистого національного діла, доконаного силами самої лише нації без нічиєї підмоги з надвору. Україна мала-би повне право сказати цілому світови, що здобула волю завдяки собі самій та мимо а то й проти усего світа.

Як сказано не виключена й друга можливість, що українське правительство розгромлено. В такім разі прийшли би дні тяжкої боротьби для України. Одначе ся боротьба була-би повна надії в остаточну побіду української справи. Нинішна Україна се не та, що була тому рік, а тим більше не та, що була перед війною. Покликавши міліони Українців під кріс та кинувши їх на Галичину, царське правительство само працювало над національним освідомленем Українців. В армії йшла пропаґанда, а автопсія в Галичині скріпляла її. Революція доконала решти. Сегодня українськими почувають себе міліонові маси селянства й війська, а думка усамостійненя, власної державности вкорінила ся в міліони. Коли би Грушевський, Винниченко й товариші впали — що не дай Боже — жертвою централістичної реакції, то на їх місце стане сто тисяч местників, а за якими піде міліонове море України. Триумф централістичної реакції міг би бути лише часовим, та міг би лише припізнити те, що стати ся мусить. Навіть у найгіршім разі як би реакція й укріпилась на довші місяці, будучина української справи запевнена в політичній свідомости українських мас. Що небудь стало ся в Київі, то одно певне, що України ніяка сила не здержить в її воскресеню. Будьмо сего певні та черпаймо з сего силу до борби зі заневоленем.

Голоси німецьких дневників про останний комунікат У. П. Р.

Останний комунікат У. П. Р. про стокгольмські махінації, поданий нам вчера під заголовком „Проти темної роботи“, викликав замітні уваги в деяких німецьких дневниках.

Ось так „Reichspost“ з 17. с. м. подаючи сей комунікат під самовільно скленним заголовком: „Змаганя до независимости російських Українців і українська фракція австр. парляменту“, додає до нього такі уваги: „Наведена заява, котра вимагала би пояснень, спонукує до запиту, який би інтерес могла мати в тім австрійська партія, щоби так пристрасно осуджувати рух, котрого ціль рівнозначна очевидно з величезним ослабленем Росії? Змаганя до повного відорваня України від Росії можуть тільки тоді бути означеними як служачі „чужим“ інтересам, коли ті змаганя оцінюють ся під таким кутом погляду, котрий з трудом можна би назвати австрійським. Бо се певне не може бути журбою Австрії, щоби Україна лишилась в звязи російської републики“. — А знов у числі з 18. с. м. навівши донесене „Укр. Слова“ про намірене Українцями скликане української конституанти, „Reichspost“ замічає: „Супроти сего донесеня „Укр. Слова“, котре уходить за офіціяльну тубу Укр. Парл. Репрезентації оголошена нами в суботу заява президії У. П. Р. будить тим більше здивоване. Не підлягає сумнівови, що змагане до повного відорваня України й утвореня самостійної української держави мусять лежати передовсім в інтересі Українців“.

Ще дальше йде „Neue Lemberger Ztg.“ в числі з 21. с. м. Вона навівши поголоски про події в Київі пише: „Супроти тих суперечних відомостий дивно вражає, коли У. П. Г. у Відни виступає зі заявою, що звертає ся проти всяких змагань України до самостійности. Комунікат У. П. Р. оголошений в тій справі її пресовим бюром застерігає ся проти мнимих змагань українських емісарів в Стокгольмі й Мальме викликати в невтральних краях настрій за самостійностю України та твердити, що Українці підпирають льояльно нову Росію й не мають жадного иншого бажаня, як тільки втримати свою автономію в федеративній російській републиці.

Се становище австрійської України — поминувши вже як воно відносить ся до австрійських інтересів — тяжко зрозуміти. Належить вірити, що австр. Українці повинни би ві власнім інтересі бажати вільної й самостійної української держави.

Вільна Україна дала би австр. Українцям принайменше велику моральну підпору й мала би значний вплив на їх будучу долю. Тим дивнійше видаєть ся становище австр. Українців, що воно — здаєть ся — попереджає розвій подій в Росії та що вони вступають на дорогу, котра дуже можливо рос. Українцям цілком не по нутру. Колиби австрійські Українці наміряли своєю заявою запротестувати проти плянованої, а взагалі ще неясно зарисованої австро-польської розвязки — то ми думаємо, що здорова політика повинна числити ся тільки з обективними фактами та тратить всяку основу, коли вона пускаєть ся лиш на демонстрації. Хоч звісна безглядна заява льояльности посла Василька могла викликати невдоволене галицьких Українців, бо вона оперта на мнимих закулісових вістках, то другий екстрем, в котрий знов попала У. П. Р., а іменно відмова льояльности державі, що до котрої вони постійно свою вірність заявляли, не є певно відповідною дорогою, щоби бажаня, котрі против сеї держави підносить ся відповідно поперти Боротьбу, котру австр. Українці заповідають про-

ти мнимої австро польської розвязки, можна з їх становиска зрозуміти; незрозумілою одначе остає так далеко сягаюча зглядність супроти Росії, щоб аж заявляти, що Українці не бажають собі нічого більше, як лишати ся в звязи з Росією з обмеженою на кождий случай автономією“.

До сих голосів треба замітити що слідує: Комунікат У. П. Р. ні раз не говорить того, що йому вкладають в уста наведені дві часописи, а вже ні одним словом не заявляєть ся проти самостійности України. Навпаки сей комунікат виразно говорить із симпатією про український самостійницький рух в російській Україні. Коли сей комунікат згадує про змаганя Українців до автономії в рамах федеративної російської републики, то се лише реальне числене з фактичною політикою Укр. Центр. Ради, яка одиноко компетентна про свою політику рішати, та яка про напрям своєї політики в редакції „Reichspost у“ чи „Lemberger Ztg“ засягати опінії не стане У. П. Р. зовсім не застерігаєть ся проти робленя настрою для самостійної України в чужині“, як се вмирає в неї „N Lemberger Ztg.“, а застерігаєть ся лише проти визискуваня українських змагань платними аґентами для неукраїнських цілий. А се цілком що иншого

Комунікат ніяк не каже, щоб у нас не було иншої ціли, як тільки оставати в федерації з Росією, як се в него вмирають обі ґазети, а лише застерігаєть ся проти того, щоби в українську політику пхали свої брудні пальці посторонні, супроти нас нещирі чинники

Українці за три роки війни досить зробили прикрих досвідів з „приятелями“, що раді би визискати урк. рух проти Росії без наміру одначе поперти українське змаганє до волі так від Росії як і від Польші.

Подразнений тон обох ґазет нам самозрозумілий. Видко У. П. Р. поцілила, де треба, а одна з тих ґазет навіть і зрадила, що вона розуміє, куда поцілено. Взагалі могли би нами наші й нашою політикою, а ще більше долею закордонної України наші приятелї з „Reichspost-у й ин. менше інтересувати, а то готово вийти на приказку: „Борони мене, Боже, від приятелів, бо від ворогів сам оборонюсь“.

Проголошенє самостійности України.

КОПЕНГАҐА. (Ткб.). З ряду телеґрам, що надійшли з Гапаранди, показуєсь, що рада большевиків проклямувала право ріжних народностий відлучити ся від Росії і проголосити свою независимість.

Україна проголосила свою независимість!

В. Науменко про українізацію школи.

З приводу того, що В. Науменко став попечителем київської шкільної округи, мав співробітник „Кієвлянина“ інтервю з Науменком, котрий висловив такі погляди на українізацію школи: „Україна яко часть російської держави має право на національне самоозначенє і послідовно на школу, побудовану на національнім українськім ґрунті, — се ясно. Але українська справа незвичайно складна в історичнім минулім України і в її теперішнім, тому я думав би, що приступаючи до націоналізації школи, необхідно присвоїти собі раз на все принцип подвійної обережности.

„Українізація школи в усіх поодиноких пунктах повинна проводити ся в залежности від таких умов: 1. континґенту учнів даної школи, 2. готових учителів, що можуть виповнити справу українізації школи, й 3. готових пристосованих наукових засобів. Російська мова повинна бути предметом науки в школах усіх типів не тільки тому, що се загальнодержавна мова, але й тому, що се мова братнього народу, з котрим так довго прожила Україна й з котрим очевидно житиме також у будучині. Всі національности що живуть на Україні, повинні бути забезпечені в своїх національних правах щодо шкільної науки“.

На питанє про якусь „насильну українізацію школи“ відповів Науменко: „На се питанє можу відповісти катеґорично, що в усіх періодах мого житя я був безумовним противником примусовости на всяких полях, а тим більше на полі націоналізації. Щодо сього я дав дуже тверду заяву на полтавських ґуберніських земських зборах в 1914 р. Я говорив, що переслідуванє Українців — се великий гріх російського правительства, але з другого боку насильна українізація тільки обтяжить українську справу. Під сею заявою я і тепер радо підписую ся обома руками, — жадної примусовости, з чийого боку вона не виходила б. Зрештою особисто я навіть не бачу підстав побоювати ся, щоб не повстала така ідея без ґрунту; справа в тім, що в працях утвореної при окрузі комісії по українознавству взяли від самого початку безпосередню участь: Русова, Прокопович, Стешенко, Холодний і инші. Від перших ступнів посполу присвоїли ми собі принципіяльну точку погляду, з якої не сходимо до сьогодня. Ся точка дуже й дуже далека від тих чуток про насильні жаданя“. (Кіев. з 7. IX).

Війна.

Льойд Джордж про военне положенє

ЛЬОНДОН. (Ткб) В переповненій палатї громад розпочала ся розправа над военною радою союзників і над промовою Льойда Джорджа в Парижи.

Аскіт поставив формальне внесенє про відроченє розправи. Він вказав на конечність без зглядної відвічальности правительства за те, що зробив і чого не зробив. Хоче вправді оминути непотрібних спорів, але не виповнив би повинности, колиби на промову Льойда Джорджа не звернув уваги. Аскіт подрібно обговорив промову. По кількох ще бесідах розправу замкнено.

ЛЬОНДОН. (Ткб.) В відповіди на промову Аскіта президент міністрів Льойд Джордж заявив, що справа союзників терпить в наслідок недостачі співділаня і що його виводи в справі того, що стало ся, не були звернені проти жадного штабу. Він хотів вияснити тільки ту обставину, що недостача співділаня між союзниками була для справи шкідлива Сказано однак, що се була проба вмішаня цивільного чоловіка до військових справ Але вже Кіченер представив пропозицію в тій мірі, а плян спільної управи повзято в часі зїзду шефів штабів, на котрім були репрезентовані Анґлія, Франція і Італія. Бесідник тоді спротивив ся іменованю одного начального вожда, бо се не далоби користи і викликалоби непорозуміня.

На запити Аскіта що до італійського фронту і що до того, що говорив Кадорна, трудно відповісти. Можна би богато говорити про те, що думаєть ся в Анґлії на сю тему. Анґлія не відповідає за італійський фронт Анґлійське правительство не одно знало, не одно прочувало. Італійське правительство також знало дещо, але Sir William Robertsou не міг посвятити уваги тим справам, о скільки йшло о инший фронт, як анґлійський. Коли би однак була спільна рада в Версалю то Робертсон бувби міг свої погляди за посередництвом представителів правительства виложити з відповідним натиском,

Італійський фронт є важний для нашого фронту. На італійськім фронті прийшло до переривя лінії. Ми посвішили туди, так як і Французи, щоби те нещасте направити. Чи та мошаі випадки не будуть мати так само спільного впливу на плян Робертсона на нашім фронті?

Приходимо до заключеня, що система спільних офіцирів і принагідних зїздів міністрів та шефів штабів є зовсім безуспішна і недостаточна до запевненя дійсного співділаня. Мусимо мати постійне тіло, яке стало чувало би над тими справами, давало ініціятиви, інформувало правительство, без огляду на те, чи йде о наш фронт, французький, італійський чи російський Непорозуміня мусіли би бути преці виключені, а коли би між дорадниками нашої армії а дорадниками иншої армії зайшли спори, то те тіло поможе правительству погодити суперечні погляди.

Аскіт сказав, що оконечну ухвалу слід полишити правительству. Так було доси і се не змінить ся через застановленє такої інституції. Можу не розуміти ся на військовій стратеґії, але може розумію неодно з области політичної стратеґії (веселість, оплески) ор. як приєднуєсь публичну опінію для внесеня, котре її обходить як її переконуєсь що таке внесенє пожаданє Я постановив виголосити неприємну промову (оплески), але завдяки тому той плян я впровадив знов на дневний порядок. Про се говорено в двох, трьох частях світа. Вислідом того є, що Америка, Італія, Франція і Анґлія є втаємничені що публична опінія є втаємничена. Се дуже важна річ.

Тут говорено про прихильників борби на західнім фронті і про прихильників східного фронту Се пусте балакане. Нашим завданем є робити натиск на ворога у всіх напрямах, завдавати йому удари, де тільки удасть ся. Длятого треба нам спільної ради. Вона має уважати на цілу операційну видівню, не тільки на її часть.

Нам треба всяких досвідів, всякої помочи, яку тільки можемо мати, а і нашим союзникам сього потреба. Бажаю побіди, але не хочу, щоби цілий тягар впав на Анлїю, длятого жадаю утвореня спільної ради, котра цілу видівню війни так поділить щоби всі матеріяльні середники союзників були ужиті, щоби натиск на ворога став ся сильнійший.

На атаки преси бесідник відповідає, що ніколи ще в історії воен того рода наше військо не мало такої абстиненції політиків, як в часі сеї війни, чи то при перевозі гармат, чи при ладованю на кораблї, чи в инших областях. Тепер сподієmось співділаня не тільки між цивіл ними а військом, але також між союзниками. Ми не повинні вже в сім краю терпіти людий, котрі з оглядів чи то публичних чи особистих, сіють в серцях Анґлії недовірє і зависть до Франції.

Я стремів завсїгди не тільки до співділаня, але також до витвореня приязни, взаїмної доброї волі і товарискости. Я робив, що тільки міг, щоби ті народи стали ся нашими приятелями. Ось тайна наших поводжень. Найважнійшою є добра воля Яке положенє Франції, тої бідної Франції, що втратила так багато своїх синів, котрій ворог забрав найбогатші провінції? Франція не бажає собі нічого иншого, як тільки освободженя від підземної грози, що над нею висіла через 50 літ. Вірю, що щонебудь станеть ся, мусить нарешті устати ширене зависти і недовіря між нами а Францією.

Не бою ся того, що прийде, аби ми тільки ділали згідно. Є тільки два чинники, котрі моглиби викликати нове пораженє: Перший, се підводні судна. Колиби нам відобрано свободу моря, то дійсно наші надії були би захитані. Але нині я вже не лякаю ся підводних суден. А другий чинник? Сим могла би бути тільки незгода. Я попираю кождий плян, котрий нас веде на дорогу до повної, переважаючої побіди, яка скрівавленому світови дасть мир і щастє. (Оплески).

Де правда?

СТОКГОЛЬМ (Ткб.) — „Socialdemokraten“ доносить, що заграничня репрезентація большевиків доносить про положенє в Росії. — В Петрограді порядок. Всякі вістки про погроми є видумкою ворогів революції.

Вільшість фронтових військ стоїть по стороні робітничо-жовнірської Ради. — В областях козацьких панує незгода, асе убогі мужики заняли становище проти козаків. В протиставленю до того телеґрами надсилані з Петрограду анґлійськими кореспондентами малюють стан річий в як найчорнійших красках. Представляють справу так, що Каледін є мужем провидіня.

Анґлійці заняли Яфу.

ЛЬОНДОН (Ткб.) — Анґлійський комунікат доносить з Палестини: Анґлійські війська заняли Яфу без перешкоди зі сторони ворога, котрий — о скільки здаєть ся — цофаєть ся в напрямі північнім.

Кроваві дні в Москві.

СТОКГОЛЬМ (Ткб). — Мимо замкненя границі прибуває богато подорожних з Росії. — Оповідають, що уличні боротьба в Москві ведуть ся далї, а є незвичайно кріваві. — Гарматні стрільна збурили Народний готель і другий великий готель. — Великий театр станув в огни. — На вулицях лежать трупи. — Також у приватних домах були тисячі жертв. Дня 14. сего місяця почали ся грабежі. Військові підмоги большевиків, що їхали до Москви, зелізничий заряд задержав Большевики усунули заряд і довели поїзд до Москви.

Представники большевиків Радіч і Ґанецький виїхали з Гапаранди надзвичайним поїздом до Петрограду.

Кабінет Клемансо.

БЕРЛЇН. „Berl. Tagebl.“ доносить з Ротердаму, що після „W. Rotterd. Courant“ витають „Times“ нового презеса французького кабінету як „сильного мужа“, котрий врешті буде стреміти до того, щоби скоро спровадити побіду коаліції. Зате з Берна доходять французькі відомости, що соціялістичні партії в Франції відкидають нове міністерство, заявляючи, що їх обовязком вкоротити житє кабінету Клемансо.

Мир на Різдво.

БЕРЛІН. „Kriegs-Zeitung“ доносить з Гаґи: Вістками та поголосками про мир займають ся не тільки помірковані анґлійські дневники, як „Daily News“ і „Manchester Guardian“, але також часописи, що накликують до безглядної війни. Ціла анґлійська преса підносить можливість мира на Різдвяні Свята.

Число полонених в Анґлії,

ҐАҐА. З Льондону доносять, що палаті громад подав Форстер до відома, що область здобута зглядно віддискана бельґійською армією на всіх фронтах виносить від 1. червня 1916 р. 128 000 квадр. миль. Се число недокладне, бо на деяких боєвих теренах не можна докладно відграничити областий, котрі ворог ще займає.

Від того самого часу втратили Турки 30,197 в полонених і 186 гармат. На західнім фронті від 1. червня 1916 р. число полонених виносит 102,534, забраних гармат 595. Від початку війни мають Анґлійці взагалі 166.000 полонених і 800 здобутих гармат.

НОВИНКИ.

— **Поживемо-побачимо.** Польська делеґація з Холмщини, що була недавно у Відни оповіщує, що у віденськім міністерстві заграничних справ сказано їй, що прилучене Холмщини до Польщі є запевнене і безсумнівне.

— **За гостину у Волинців** Краківський „Kuryer Codzienny“ приносить алярмуючу вістку, що Митрополит ґраф Шептицький відвідав волинських виселенців в таборі в Нідеральм. — Згадана часопись гніває ся на Митрополита за ті відвідини і взиває виселенчу комісію Кола, щоби заняла ся тою справою, у якій добачує „політичну аґітацію“. — Смішні собі ті панове з „Куерка“....

— **З ґалерії народових діячів.** „Echo pol“ оголошує дальші імена Поляків, що служили у варшавській охрані. — Є се: Евген Гаєвскі, Валеріян Єнджиньскі, Станіслав Новацкі і Антоні Гротовскі.

— **Славяни в делеґаціях підуть разом.** В політичних кругах уважають за річ певну, що славянські делеґати — з виїмком Поляків — відбудуть перед отворенєм делеґаційної сесії спільне засіданє, на котрім усталять засади співділаня у всіх основних справах. Між иншим будуть Славяни домагати ся призианя їм місць в президіях комісій; не приймуть зато комісійних рефератів.

— **З наддунайських ґараздів:** Нам пишуть:

З 13 тьох Українців на курсах для військових абітурієнтів у Відни зложило іспит зрілости перед комісією під предс. п. Дра Сабата зі Станіслава, вісьмох: Запалило, Захарие, Ґулка, Климюк, Ковальський, Мандрик, Мирон, Терешкун. Трох репробовано, двох відступило.

Условини пробуваня наших абітурієнтів у у Відні на курсах дуже тяжкі. Запомога на яку найбільша часть числить, мінімальна, не стає на оплачене вписового 7 кон, такси мат. 20 кор.

З причини недостатку, зглядно браку готівки живуть абітурієнти здебільша кавою? зі сахариною і дрібкою хліба і харчем по дешевих кухнях. З тоїж самої причини містити ся мусять, то в січовій станиці, то в касарнях. Рідко кого стати на малий ґабінетик і то неопалений, у приватнім домі. З тих причин, абітурієнти які приходять на курс здорові, марніють і вимушені вертають, часто дуже і без іспиту зрілости, до кадри, чи поля. Кількож з причин загального ослабленя відїхало з кадри до шпиталю.

Хто не має зі собою чотириста кор., хай до Відня на курса не їде, а здає матуру в краю, як се роблять з давна абітурієнти Поляки, яких ту нема ні одного.

На польськім курсі є абітурієнти виключно Жиди, для тих одначе условини корисні. Ті мають родини свої переважно у Відні, є засібніші, школи кінчили, взглядно здавали річні іспити в польських, властиво жидівських ґімназіях у Відни. Тих ґімназій є тепер ще шість. В одній з них, при Ledorergasse є управителем п. дир. Сабат зі Станіславова, який є заразом і управителем обох „курсів для абітурієнтів“ і українського і жидівського. Втрата на здоровлю не заступить користий, які безперечно дають абітурієнтам у Відни звидживане музеїв, театрів і інтензивна строга наука на курсах

— **Чому Оберучев уступив?** З рапорту Оберучева верховному головнокомандуючому, міністрови війни й головнокомандуючому південно західним фронтом подаємо за „Р. С.“ з 12/X отсей цікавійший уступ: „На кілька днів перед подавем моєї першої просьби, щоб увільнити Чернигів від переладуваня військами, видав я розпорядок про перевід стаціонованого там другого баталіону першого українського запасного полку. І ось 3. жовтня н. ст. командант сього баталіона передав мені постанову баталіонового комітету, в якій говорило ся, що з огляду на те, що в сім переводі замітне з боку російського воєнного начальства, а головно начальника київської військової округи Оберучева просто вороже відношене до українських військ, баталіоновий комітет постановив не виповняти того приказу до окремого на се приказу Українського Військового Ґенерального Комітету. В тій самій постанові говорить ся, що начальник київської військової округи вже не перший раз іде проти інтересів українського війська. Таким робом зі сеї постанови (вивуватців уложеня її я передаю військовому судови) видко, що українські части, стаціоновані в межах київської військової округи, не бажають виповняти моїх приказів без згоди на се Ген. Комітету, а я не в силі приневолити виповняти їх, бо всі поступки, ужиті в ціли приневоленя виповнити приказ, трактують ся яко замах на національну волю й тільки збільшають шанси успішної аґітації тих невідповідальних українських діячів які ту аґітацію ведуть уже протягом кількох місяців не в інтересі свободи й революції. Показує ся також, що в київській військовій окрузі крім мене, котрий командує військами, є для частей військ друга власть — невідповідальний Ґенеральний Комітет Згода між обома властями тепер очевидно психольоґічно неможлива, бо наслідком того, що українізація військ, не зважаючи на виразну вказівку міністра А. Керенського, відбувала ся без моєї участи, шляхом частинних дозволів і указів, які видавав і видає міністер війни, я показую ся противником українізації, що стоїть поперек постанов инших представників власти“.

— **Обезпечене в 7 ій воєнній позичці,** Українські проспекти і внески розіслали ми по цілім краю; хто не має ще в своїх руках, просимо звернути ся до наших повітових мужів довіря і обезпечити ся на житє. Дуже корисні улогіднення при обезпеченю в VII. воєнній позичці дає тільки „Ц. к. австрійський військовий фонд для вдів і сиріт“. А беручи під увагу його гуманну ціль, горожанським обовязком є підпирати се товариство.

— **Як треба щадити очи?** Щоби устеречи ся ріжних очних недуг, треба уважати на такі вказівки: При читаню або роботі треба все сидіти просто, бо лежача або взагалі нерівна постава впливає відємно на зір. Папір і книжка мусять бути віддалені від очий найменше на 40 центиметрів; сонічне світло не повинно ніколи падати на картку, котру читаємо, або на папір, на котрім пишемо. Завеликого блеску світла треба старанно вистерігати ся. Шия ніколи не повинна бути стиснена хусткою, ковнірцем або краватом, бо се спроваджує наплив крови до очий. Ноги треба удержувати завсігди тепло, бо се впливає корисно на зір. Світло повинно бути з лівого боку, а ніколи з правого, або з заду; всяка робота в сумерку рішучо заборонена. Найменше треба шість годин сну, щоби очи могли випочати.

— **Цісар Вільгельм викладає.** Після „Lokalanzeiger“ мав цісар Вільгельм на побережу адрійського моря промову до обсад німецьких підводних лодок, в якій вказав на величезний розвій підводних лодок. Нині є подорож на три а то й чотири тижні річю само зрозумілою. Розвій підводних лодок не є ще виключений. Співділане поступаючої техніки й мужности залоги довели до такого великого висліду. Цісар висловив втіху, що на середземнім морі затоплено таке велике число тон; се доказує, що підводні лодки вповні відповідають надіям, які до них привязує ся. Цісар дав вислів свому переконаню, що війна підводними лодками так довго не скінчить ся, аж ворога поконають.

ОПОВІСТКИ.

Середа, дня 21. падолиста 1917.

Нині: 22. падолиста гр.-кат. Онисифора мч., римо кат. Цецилії.

Завтра: 23. падолиста гр.-кат. Ераста ап., римо-кат. Климентія.

○ У виду перенесеня бюр Українського Відділу тов. „Якор“ з Відня до Львова, просимо від 20. падолиста 1917 слати всякі письма і внески обезпечень на теперішну адресу Українського Відділу тов. „Якор“: „Львів, ул. Сикстуська ч. 43 б“. 6—7

○ Жертви на українські стипендії. Дальші жертви на стипендії прислали: Ева Бабич, господиня в Тустановичах 100 К, о. Іван Заяць, парох в Смільниках 100 К, Андрій Корнелля 50 К, Олексій Ярема, проф. ґімн. в Перемишлі 50 К. Іванна Туркевич, Лиманова 20 К, Мелянія Скородинська, Пациків—Вигода 20 К, о. Николай Білецький, парох в Пацикові 20 К, Др. Теофіль Окуневський, посол до ради держ. 20 К, Семен Вітик, посол до ради держ. 10 К, Др. Григорий Гарматій, Сандомир 10 К, Юліян Сонєвицький, вет. хорунжий 10 К Іван Петрицький, управ. школи у Вербові 18 К 66 с., Михайлина Горницька Підбуже 2 К, о. Евстахій Качмарський, парох в Славську 10 К, Петро Бережницький 7·50 К, Михайло Коцюба, ц. і к. ляйт. 10 К. Др. Григорий Гарматій, Сандомир 10 К. Др Евген Олесницький, посол до ради держ. 10 К, о. Вільгельм Белкот, евак. парох з Черникова 5 К, Юліян Сонєвицький 10 К, о. Василь Кушнір, парох Вербова 5 К, Др. Т. Є. Бурачинський 20 К, о Стефан Білинський, ґімназ. катехит 20 К, Др. Зобків, надсудник в Сераєві 20 К, Вікентій Яворський, надсудник в Сераєві 20 К. Т. Давидович, надсудник в Сераєві 10 К, о. Василь Грипай, Солотвина 10 К, Іван Петрицький Верб в 7·20 К, Др. Евген Олесницький 10 К, о. Стефан Білинський 20 К, о. Евстахій Качмарський 10 К, дохід укр. Бурси в Празі 214 К, ц. к. Буковинська шкільна рада 300 К. Разом: 1 149 К 36 с. — Дотепер виплачено на 40 стипендії 6.800 К.

Комітет помочі для укр. молодіжи в Празі дякує сердечно всім Вп. жертводавцям — добродійкам і добродіям — за ласкаві дари і просить о дальшу поміч для нашої талановитої і працюючої молодіжи, маючи віру, що нарід наш, що тепер сіє з сльозами, збере колись з піснями.

Хто пришле на стипендії дар, на який його стане, того імя буде записане в книзі „Приятелів української молодіжи“, котра то книга буде свого часу передана до Музея наукового товариства ім. Шевченка у Львові.

Жертви просить ся слати під адресою голови Комітету: Hofrat Dr. Iwan Puluj, Prag — Smichov, Fibichgasse 1268. На бажане висилають ся чеки почтової щадниці.

З німецького звідомленя.

З дня 20. падолиста.

Західний фронт:

Фронт пруського наслідника престола:

Оживлена боєва діяльність на північний захід від Pinon і на схід від Craon. На східнім березі Мози цілий день не оживав вже огонь по відбитю одного французького наступу ранком коло ліса Chaume.

На східнім фронті:

На східнім фронті й на македонськім ніякої більшої боєвої діяльности.

Італійський фронт:

Положене незмінене.

Видає і відвічає за ред.: Др. Сидір Голубович. Друкарня А. Ґольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19